

Juliusz Tomczak

„NIESŁAWNY, ŁAJDACKI CZYN”: USS WACHUSETT ZDOBYWA CSS FLORIDE

„Morze, statki i okręty”, 7-8/2023, s. 84-89

Przyjazny port

Opis wydarzeń z nocy 7 października 1864 r.: raport Morrisa, *Official Records of the Union and Confederate Navies in the War of the Rebellion* (dalej: *ORN*), seria I, t.3, s. 632. Jego biogram: *Officers in the Confederate States Navy*, Washington 1898, s. 97. Cytat o planach Morrisa: G. Terry Sinclair, *The Eventful Cruise of the Florida*, „The Century Magazine”, 56 (lipiec 1898), s. 425. Florida wchodzi do Bahii: raport Morrisa, *ORN*, seria I, t. 3, s. 631; Sinclair, *The Eventful Cruise...*, s. 426. Porucznik Stone: *Officers in the Confederate States Navy*, s. 132. Ustalenia poczynione z władzami brazylijskimi: Raport Morrisa, *ORN*, seria I, t. 3, s. 631-632; cesarska legacja, *ORN*, seria I, t. 3, s. 282. Stan techniczny i obsada siłowni *Floridy*: Frank L. Owsley Jr., *The C.S.S. Florida. Her Building and Operations*, Tuscaloosa & London 1987, s. 110-111, 117, 118-119, 122-123, 128; Raport Morrisa z 12 maja 1864, *ORN*, seria I, t. 3, s. 611-612; raporty Morrisa z 27 czerwca 1864, *ORN*, seria I, t. 3, s. 620-621; raport Morrisa z 13 lipca 1864, *ORN*, seria I, t. 3, s. 624. Porucznik Thomas Kennedy Porter i nastroje wśród załogi: *Officers of the Confederate States Navy*, s. 110. Owsley, *The C.S.S. Florida...*, s. 121, 134-135. *Florida* zakotwiczona, przepustki dla załogi: Sinclair, *The Eventful Cruise...*, s. 426; raport Portera, *ORN*, seria I, t. 3, s. 637; Raport Morrisa z 13 października 1864, *ORN*, seria I, t. 3, s. 631; Morris do Barrona, 8 października 1864, *ORN*, seria I, t. 3, s. 634.

Kapitan i konsul

Przygotowania unionistów: Dziennik pokładowy USS *Wachusett*, 4 października 1864 r., s. 137. Biogram Collinsa: „The New York Herald”, 9 listopada 1864 r., s. 5, kol. 2. Charakterystyka *Wachusett*: Donald L. Canney, *The Old Steam Navy. Frigates, Sloops, and Gunboats, 1815-1885*, Annapolis 1990, s. 78-81; Paul H. Silverstone, *Warships of the Civil War Navies*, Annapolis 1989 s. 39-40. Treść noty Wilsona: Wilson do da Silvy Gomesa, w: James D. Bulloch, *The Secret Service of the Confederate States in Europe*, t. I, New York 1884, s. 200-201. Odpowiedź Brazylijczyków: poselstwo Cesarstwa Brazylii, 12 grudnia 1864 r., *ORN*, seria I, t. 3, s. 282-283. Przebieg audyencji: list protestacyjny da Silvy Gomesa do Wilsona z 7 października 1864 r., *ORN*, seria I, t. 3, s. 269-270; Oświadczenie Collinsa, *ORN*, seria I, t. 3, s. 265-266; Bulloch, *The Secret Service...*, t. I, s. 191. Wizyta Wilsona na *Floridzie*: raport Morrisa, *ORN*, seria I, t. 3, s. 631-632; Sinclair, *The Eventful Cruise...*, s. 426. Wilson próbuje działać na własną rękę: Owsley, *The C.S.S. Florida...*, s. 139-140; Craig L. Symonds, *Lincoln and His Admirals*, Oxford 2008, s. 342. Narada na *Wachusett* i przygotowania do ataku: Owsley, *The C.S.S. Florida...*, s. 140; Collins do Wilkesa, *ORN*, seria I, t. 3, s. 264.

Wachusett atakuje

Rekonstrukcja przebiegu ataku na podstawie: Sinclair, *The Eventful Cruise...*, s. 426; raport Portera, ORN, seria I, t. 3, s. 637 (także cytaty); raport Collinsa, ORN, seria I, t. 3, s. 255; Bulloch, *The Secret Service...*, t. I, s. 191; Collins, zarzuty wobec porucznika Beardslee, ORN, s. 258; wyciąg z dziennika pokładowego USS *Wachusett*, ORN, seria I, t. 3, s. 257-258; „The New York Herald”, 23 listopada 1864 r., s. 1, kol. 4; Owsley, *The C.S.S. Florida...*, s. 141-142.

“Niesławny, łajdacki czyn”

Los jeńców z *Floridy*: Symonds, *Lincoln and His Admirals*, s. 346. Cytat z listu de Videky’ego: załącznik do raportu Morrisa – list de Videky’ego, ORN, seria I, t. 3, s. 633-634. Nota protestacyjna Morrisa: ORN, seria I, t. 3, s. 635, 636. Potencjalne szanse *Floridy* w walce z *Wachusett*: Owsley, *The C.S.S. Florida...*, s. 144-145, 190, 261-262 (zestawienie salw burtowych). Zatonięcie *Floridy*: Stephen E. James, Jr., Todd S. Hannahs, Joe J. Simmons, James A. Duff, *Documentation of the Civil War Vessels CSS Florida and USS Cumberland, Hampton Roads, Virginia. Final Report*, Tuscaloosa 1994, s. 75-77; Emma M. Maffitt, *The Life and Services of John Newland Maffitt*, New York & Washington 1906, s. 387. Zażegnanie kryzysu: Symonds, *Lincoln and His Admirals*, s. 344-347.

Fotografia *Floridy*, reprodukowana na s. 84, mogła zostać wykonana nie w Breście, lecz w Zatoce St. George’s na Bermudach – zob. Ronald S. Coddington, “The Confederate Photography of S. W. Gault”, *Military Images*, t. 37, nr 4(210), jesień 2019, s. 47, 48.